

Voor wie kopiëren wil:

U vindt dit boek goed en wenst er kopieën van te maken. Besef dan:

- dat dit boek de vrucht is van intense arbeid: auteurs en uitgever hebben er heel wat geld en energie in gestoken;
- dat auteurs en uitgeverij van dit werk moeten bestaan;
- dat kopiëren zonder voorafgaande schriftelijke toestemming onwettig is.

De selectie van de woorden van het basisvocabularium van *Pegasus novus* is tot stand gekomen op basis van een onderzoek uitgevoerd in mei 2010 door L.A.S.L.A. (Laboratoire d'Analyse Statistique des Langues Anciennes) aan de Université de Liège. Het basisvocabularium sluit hierdoor aan bij de woordenschat van de gelezen auteurs in het vierde, vijfde en zesde jaar. De woorden die vetgedrukt staan behoren tot de 750 meest frequente woorden. Deze 750 woorden worden aangeleerd in de loop van de eerste graad.

©2019, Pelckmans

Pelckmans maakt deel uit van Pelckmans uitgevers nv
www.pelckmansuitgevers.be
Brasschaatsteenweg 308, 2920 Kalmthout, België

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande en schriftelijke toestemming van de uitgever, behalve in geval van wettelijke uitzondering. Informatie over kopieerrechten en de wetgeving met betrekking tot de reproductie vindt u op www.reprobel.be.

All rights reserved. No part of this book may be reproduced, stored or made public by any means whatsoever, whether electronic or mechanical, without prior permission in writing from the publisher.

Omslagbeeld: Studio Pelckmans uitgevers
Lay-out: Andrea Goossens, Ascender
Tekeningen: Ronald Heuninck

D/2019/0055/53
ISBN 90 289 9744 8
NUR 116

pelckmans.be

Pelckmans Secundair

vimeo.com/Pelckmans

1.2

1	amicus	amīcī	de vriend	Fr. l'ami
2	deus	deī	de god	Fr. le dieu
3	dominus	dominī	de meester	Ndl. domineren
4	equus	equī	het paard	
5	filius	filiī	de zoon	Fr. le fils
6	servus	servī	de slaaf	
7	aqua	aquae	het water	Ndl.
8	familia	familiae	het gezin; het personeel	Ndl.
9	via	viae	de weg	
10	monumentum	monumentī	het monument; het aandenken	
11	templum	templī	de tempel	
12	vīnum	vīnī	de wijn	Fr. le vin
13	pater	patr-is, m.	de vader	
14	senex	sen-is, m.	de oude man	Ndl. seniel
15	virgō	virgin-is, v.	de maagd; het meisje	
16	vōx	vōc-is, v.	de stem; het woord	Fr. la voix; Eng. the voice
17	flūmen	flūmin-is, o.	de rivier	
18	sīdus	sīder-is, o.	de ster; het sterrenbeeld	

Woordvorming: mannelijk-vrouwelijk

Van sommige woorden bestaat een mannelijke en een vrouwelijke vorm.

MANNELIJK	VROUWELIJK		
amicus	amica	<i>amicae</i>	<i>de vriendin</i>
deus	dea	<i>deae</i>	<i>de godin</i>
dominus	domina	<i>dominae</i>	<i>de meesteres</i>
filius	filia	<i>filiae</i>	<i>de dochter</i>
servus	serva	<i>servae</i>	<i>de slavin</i>

1.3

19	fēmina	fēminae	de vrouw	Fr. la femme
20	canis	can-is, m.	de hond	
21	iuvenis	iuven-is, m.	de jongeman	
22	mercātor	mercātōr-is, m.	de handelaar	
23	mīles	mīlit-is, m.	de soldaat	Ndl.
24	senātor	senātōr-is, m.	de senator	
25	nox	noct-is, v.	de nacht	Fr. la nuit
26	caput	capit-is, o.	het hoofd; het hoofdstuk	
27	est		(hij, zij, het, er) is	Fr. (il, elle) est
28	sunt		(zij, er) zijn	Fr. (ils, elles) sont
29	ibi	(bijwoord)	daar	
30	saepe	(bijwoord)	dikwijls	
31	aut	(voegwoord)	of	
32	et	(voegwoord)	en; ook	Fr. et
33	-que	(voegwoord)	en	
34	sed	(voegwoord)	maar	

De voegwoorden *et*, *-que* en *aut*

Een voegwoord verbindt twee woorden of zinnen.

pater **et** dominus

Clēmēns Dāvus**que**

Labōrat **aut** dormit.

vader **en** meester

Clemens **en** Davus

Hij werkt **of** hij slaapt.

1.4

35	avus	avī	de grootvader	
36	rosa	rosae	de roos	
37	dōnum	dōnī	het geschenk	Fr. donner
38	dux	duc-is, m.	de leider	
39	māter	mātr-is, v.	de moeder	
40	corpus	corpor-is, o.	het lichaam	Fr. le corps
41	iam	(bijwoord)	al; dadelijk	
42	interdum	(bijwoord)	soms	
43	quoque	(bijwoord)	ook	
44	enim	(voegwoord)	want	

Woordvolgorde: *quoque* en *enim*

De Latijnse woordvolgorde is soms anders dan in het Nederlands.

- Het bijwoord **quoque** staat normaal achter het woord waar het bij hoort.
Albius senātor **quoque** est.
Albius is **ook** een senator.
- Het voegwoord **enim** staat in het Latijn nooit op de eerste plaats in de zin.
Servae **enim** saepe in culinā labōrant.
Want de slavinnen werken dikwijls in de keuken.

1.5

45	cūria	cūriae	de curia (het Romeinse senaatsgebouw)	
46	fābula	fābulae	het verhaal; het toneelstuk	Ndl.
47	lūna	lūnae	de maan	Fr. la lune
48	forum	forī	het forum (het Romeinse marktplein)	
49	iūdex	iūdic-is, m.	de rechter	
50	onus	oner-is, o.	de last	
51	tempus	tempor-is, o.	de tijd; het moment	Fr. le temps
52	nōn	(ontkenning)	niet	Fr. non
53	semper	(bijwoord)	altijd	

Genus: woorden op *-us*

Niet alle woorden die eindigen op **-us** zijn mannelijk.

corpus	corpor-is, o.	het lichaam
onus	oner-is, o.	de last
sīdus	sider-is, o.	de ster; het sterrenbeeld
tempus	tempor-is, o.	de tijd; het moment

1.6

54	statua	statuae	het standbeeld	
55	eques	equit-is, m.	de ruiter; de ridder	Lat.
56	labōrāre	labōrō	werken; lijden	Ndl.
57	appārēre	appāreō	verschijnen; blijken	
58	dormire	dormiō	slapen	Fr. dormir
59	domī	(bijwoord)	thuis	
60	etiam	(bijwoord)	ook; zelfs	
61	nōndum	(bijwoord)	nog niet	
62	nōn iam	(bijwoord)	niet meer	
63	nunc	(bijwoord)	nu	

1.7

64	theātrum	theātrī	het theater	
65	mulier	mulier-is, v.	de vrouw	
66	uxor	uxōr-is, v.	de echtgenote	
67	cōgitāre	cōgitō	(na)denken	
68	dare	dō	geven	
69	narrāre	narrō	vertellen	
70	properāre	properō	zich haasten	
71	rogāre	rogō	vragen	Fr. l'interrogation
72	spectāre	spectō	(be)kijken; op het oog hebben	Ndl.
73	stāre	stō	staan; blijven staan	
74	gaudēre	gaudeō	blij zijn	
75	habēre	habeō	hebben; beschouwen als	
76	respondēre	respondeō	antwoorden	Fr. répondre
77	sedēre	sedeō	zitten	
78	vidēre	videō	zien	Ndl. video
79	aperīre	aperiō	openen; onthullen <i>Hij onthult het geheim.</i>	Ndl. het aperitief
80	venīre	veniō	komen	Fr. venir
81	esse	sum	zijn; bestaan	
82	cūr?	(bijwoord)	waarom?	
83	domum	(bijwoord)	naar huis	
84	ideō	(bijwoord)	daarom	
85	intereā	(bijwoord)	intussen	

Getal: substantieven op -es

Niet alle substantieven die eindigen op **-es** zijn meervoud.

eques	ruiter; ridder	mv. equit-ēs
miles	soldaat	mv. milit-ēs

1.8

86	pecūnia	pecūniae	het geld	
87	aedificium	aedificiī	het gebouw	
88	spectāculum	spectāculī	het schouwspel	Ndl. Lat.
89	finis	fin-is, m.	de grens; het einde; het doel	Fr. la fin / Eng. the finish
90	iter	itiner-is, o.	de reis; de weg	
91	laetus	~a, ~um	vrolijk	
92	lātus	~a, ~um	breed; uitgestrekt	
93	longus	~a, ~um	lang	Fr. long
94	magnus	~a, ~um	groot; belangrijk	
95	optimus	~a, ~um	beste; zeer goed	Ndl. de optimist
96	timidus	~a, ~um	bang	Ndl. timide
97	clāmāre	clāmō	roepen	
98	invenire	inveniō	vinden; ontdekken	
99	tum of tunc	(bijwoord)	op dat moment	
100	dum	(voegwoord)	terwijl	

1.9

101	amāre	amō	beminnen; houden van	Fr. aimer
102	monēre	moneō	waarschuwen	
103	audire	audiō	horen; luisteren naar	Ndl. de auditie
104	altus	~a, ~um	hoog; diep	
105	magnificus	~a, ~um	prachtig	Ndl.
106	multī	~ae, ~a	veel	Ndl. multicultureel
107	novus	~a, ~um	nieuw	Fr. nouveau
108	Rōmānus	~a, ~um	Romeins	
109	subitō	(bijwoord)	plotseling	

1.10

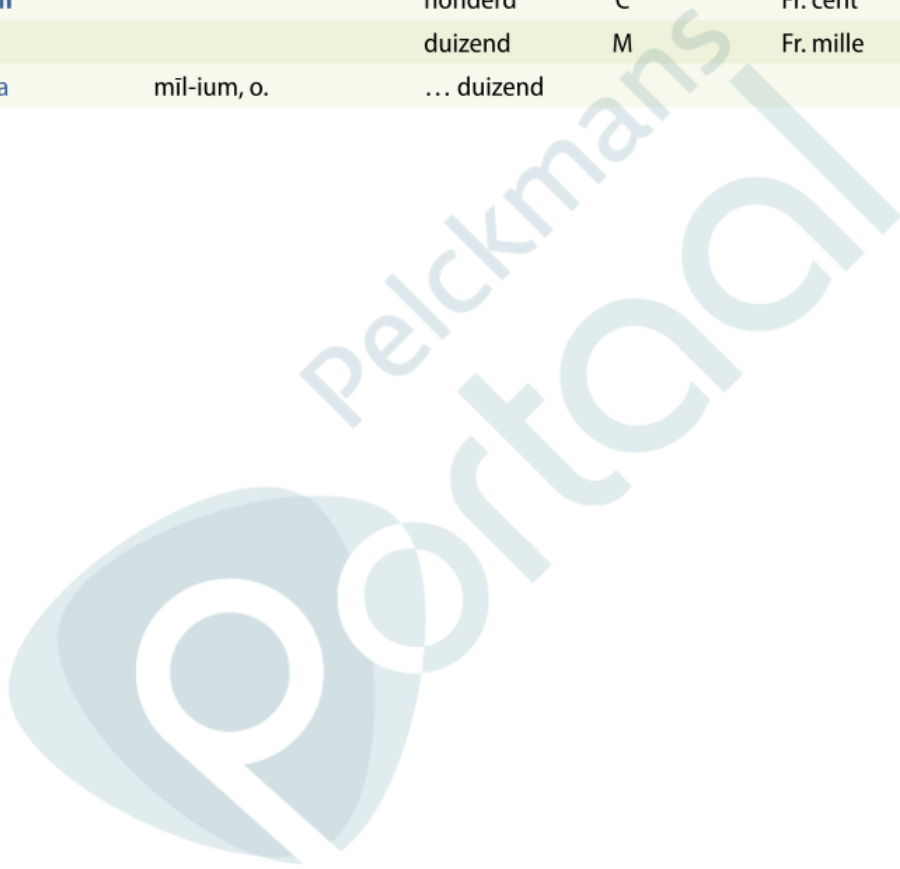
110	antīquus	~a, ~um	oud	Ndl.
111	malus	~a, ~um	slecht	Fr. mal
112	tōtus	~a, ~um	geheel	Ndl.
113	nam	(voegwoord)	want	
114	quod	(voegwoord)	omdat	

1.11

115	bonus	~a, ~um	goed	Fr. bon
116	īrātus	~a, ~um	woedend	
117	stultus	~a, ~um	dwaas	
118	bene	(bijwoord)	goed	Fr. bien

1.12

119	ūnus	~a, ~um	één; enig	I	Fr. un
120	duo	~ae, ~o	twee	II	Fr. deux
121	trēs	~, tria; trium	drie	III	Fr. trois
122	quattuor		vier	IV	Fr. quatre
123	quīnque		vijf	V	Fr. cinq
124	sex		zes	VI	Fr. six
125	septem		zeven	VII	Fr. sept
126	octō		acht	VIII	
127	novem		negen	IX	Fr. neuf
128	decem		tien	X	Fr. dix
129	centum		honderd	C	Fr. cent
130	mille		duizend	M	Fr. mille
131	... milia	mil-ium, o.	... duizend		

- 1 Duid in deze woordzoeker 20 Latijnse woorden aan. De woorden zijn van links naar rechts en van boven naar onder verborgen.

J	B	H	G	R	O	E	G	P	C	A	D	X	V	V
G	G	N	A	Q	D	M	S	M	E	P	X	P	E	H
J	B	F	U	X	S	L	I	V	N	S	J	J	A	M
T	C	D	D	K	I	I	N	K	T	U	Q	O	E	J
E	I	O	E	A	D	E	V	J	U	B	H	O	D	S
M	U	M	I	B	U	S	E	Z	M	I	Q	M	I	A
P	D	U	A	R	S	U	N	J	H	T	E	A	F	E
L	E	M	M	N	T	P	I	R	F	O	I	G	I	P
U	X	R	U	F	V	D	R	I	S	N	J	N	C	E
M	B	Q	K	V	G	K	E	N	V	O	W	U	I	M
X	S	E	M	P	E	R	Z	T	F	N	B	S	U	A
W	F	A	M	I	L	I	A	E	Y	D	E	W	M	T
H	R	N	O	V	U	S	W	R	I	U	N	G	P	E
G	J	R	O	N	U	S	V	E	Y	M	E	H	Q	R
Y	J	A	M	I	L	E	S	A	E	K	V	Y	V	Q

- 2 Noteer het Latijnse woord dat in deze productnamen zit.

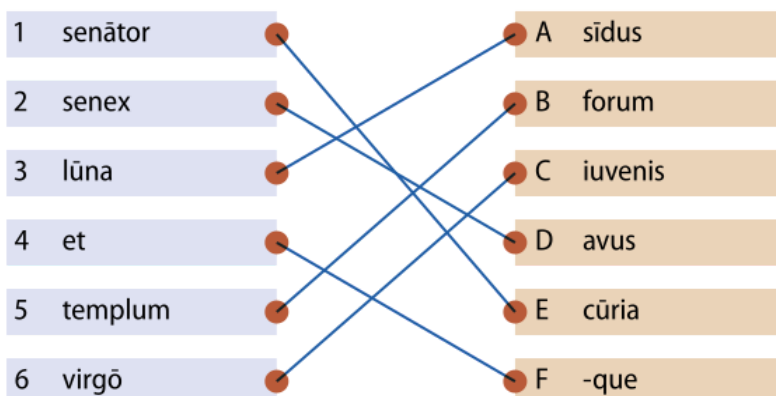

- 1 *aqua*.....
 2 *canis*.....
 3 *multi*.....
 4 *nox*.....

- 3 Noteer de oplossing van de berekening met het Latijnse telwoord.

- 1 $10 \times 100 =$ *mille*..... 4 $2 + 3 =$ *quinque*.....
 2 $4 + 3 =$ *septem*..... 5 $10 - 1 =$ *novem*.....
 3 $8 - 5 =$ *tres*..... 6 $2 + 6 =$ *octo*.....

- 4 Verbind de woorden die bij elkaar passen.

5 Vul onder de vlaggen de juiste woorden aan.

1	nieuw
2	goed
3	stem
4	wijn
5	vrouw

novus
bene
vōx
vinum
femina

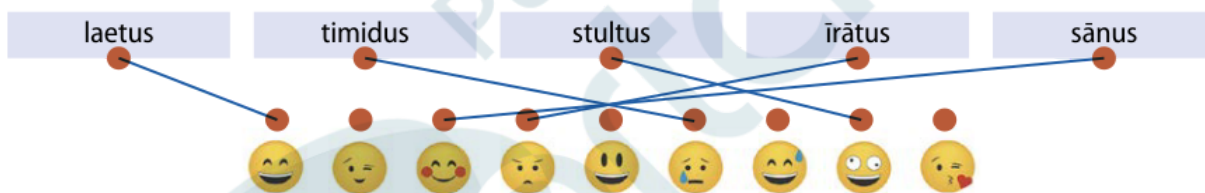
nouveau
bien
voix
vin
femme

6 Duid de vier voegwoorden in de reeks aan. Noteer ze daarna in de juiste zin.

aut – interdum – nōn – **enim** – iam – ibi – saepe – **et** – semper – quoque – **sed**

- Dāvus *et*..... Clēmēns servī sunt.
- Dāvus semper labōrat, servus *enim*. est.
- Clēmēns saepe in hortō labōrat, *sed*... hodiē aeger est.
- Hodiē Flāvīa *aut*... Sabīna in culinā labōrat.
in de tuin vandaag ziek
in de keuken

7 Verbind volgende adjectieven met het juiste emoticon.

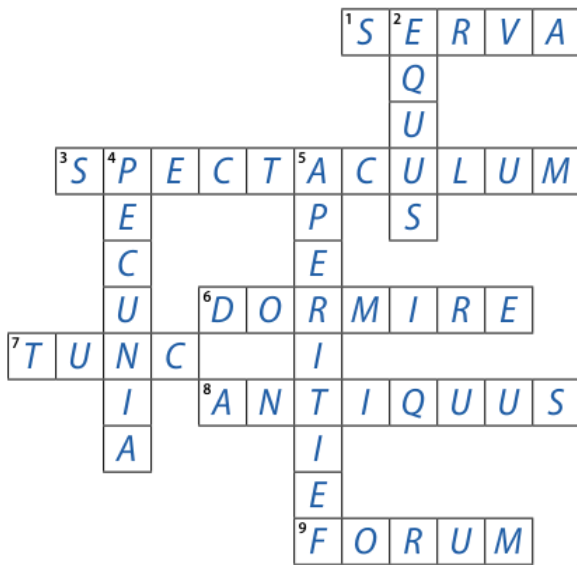
8 Noteer 4 vrouwelijke en 4 mannelijke personen.

meerdere mogelijkheden

meerdere mogelijkheden

- 9 Duid in de reeks alle bijwoorden aan die een tijdsbepaling uitdrukken.
 aut – **interdum** – nōn – enim – **iam** – ibi – **saepe** – et – **semper** – quoque – sed
- 10 Vul in het kruiswoordraadsel de Latijnse woorden in.

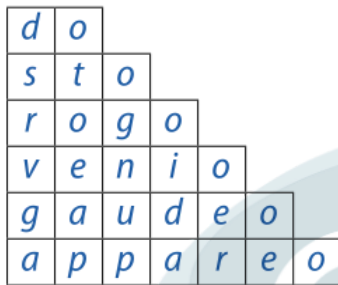
HORIZONTALAAL

- 1 Vrouwelijke slaaf.
 3 Je kijkt ernaar in het *theātrum*.
 6 Dat doe je in bed.
 7 Op dat moment.
 8 Tegengestelde van *novus*.
 9 Romeins marktplein.

VERTICAAL

- 2 Dier waarop een *eques* rijdt.
 4 Betaalmiddel.
 5 (in het Ndl.) Deel van de maaltijd afgeleid van *aperire*.

- 11 Noteer deze werkwoorden in de 1ste p. enk. op de juiste plaats in het raster.
 apparere – stare – venire – rogare – gaudere – dare

- 12 Haal uit deze woordslang alle mannelijke, vrouwelijke en onzijdige substantieven. Sorteer ze per klasse.

MANNELIJK		VROUWELIJK		ONZIJDIG	
1ste klasse	2de klasse	1ste klasse	2de klasse	1ste klasse	2de klasse
<i>servus</i>	<i>miles</i>	<i>rosa</i>	<i>virgo</i>	<i>donum</i>	<i>onus</i>
	<i>mercator</i>			<i>templum</i>	<i>sidus</i>
					<i>tempus</i>

